

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

מאמר

ד' ראשי שנים הם – ה'תשל"ב

מאת

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

בלתי מוגה

יוצא לאור לחמשה עשר בשבט, ה'תשע"ב

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושנים לבריאה

שנת המאתיים להסתלקות-הילולא של כ"ק אדמו"ר הזקן

בס"ד.

פתח דבר

לקראת חמשה עשר בשבט הבעל"ט, הננו מוציאים לאור (בהוצאה חדשה ומתוקנת) את המאמר ד"ה ארבעה ראשי שנים הם שנאמר בהתוועדות חמשה עשר בשבט ה'תשל"ב (לפני ארבעים שנה), הנחה בלתי מוגה.

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

מוצג"ק פ' בשלח, י"א שבט, ה'תשע"ב
שנת המאתיים להסתלקות-הילולא של כ"ק אדמו"ר הזקן
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2012 by

LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610 • Fax. (206) 666-1770

E-mail: info@lahak.org • Internet: <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch, Inc.

5772 • 2012

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

Tel. (718) 604-2610 Fax. (206) 666-1770

נדפס בסיוע ולזכות בנימין בן חדה ומשפחת פדרמן ולזכות אמם חדה בת לאה רייזל

בס"ד. יום ב' ב' יתרו, חמשה-עשר בשבט, ה'תשל"ב

(הנחה בלתי מוגה)

ארבעה ראשי שנים הם כו' בשבט ראש השנה לאילן כו' בחמשה עשר בו', משא"כ בנוגע לתבואה ישנו זמן אחר שהוא ר"ה¹. ויש לבאר החילוק שבין אילן לתבואה², ובהקדם הידוע שהסיבה לכל הענינים כפי שהם בגשמיות היא להיותם כן תחילה ברוחניות, ואח"כ נשתלשל מרוחניות לגשמיות [וע"ד מ"ש בתניא³ בנוגע לכחות הנפש שהם כנגד עשר ספירות עליונות שנשתלשלו מהן, הנה כשם שהוא בנוגע להאדם ונשמתו, כן הוא גם בנוגע להעולם שנברא בשביל האדם⁴], ומזה מובן, שהחילוקים שבין אילן לתבואה למטה (כפי שמצינו כמה חילוקים ביניהם בנוגע לעבודה בחול המועד או בנוגע לשביעית⁵ וכיו"ב), יש דוגמתם גם ברוחניות הענינים (ואדרבה, העיקר הוא החילוק ברוחניות, ואח"כ נשתלשל עד"ז בגשמיות), ומחילוקם בגשמיות יובן גם חילוקם ברוחניות (כי ידיעת האדם היא באופן שרואה מה שנעשה למטה, ומזה יודע איך שהענין הוא ברוחניות למעלה).

והענין בזה, דהנה, יש חילוק באופן עבודת האדם בנוגע לנטיעת אילן או בנוגע לזריעת תבואה [ולהעיר, שלפעמים מצינו לשון זריעה גם באילנות⁶, אבל זהו רק כשמדובר בכללות, משא"כ כשמדובר בפרטיות וביחוד, הנה זריעה ענינה בתבואה ועשבים כו', ואילו נטיעה ענינה באילן]. ובהקדים, שאע"פ שהן באילן והן בתבואה ישנו גם אופן שצומחים מאליהם (ללא עבודת האדם), הרי אין זה המשובח שבהם [ולא בזה ניכר החידוש שבעבודת האדם, שבשביל זה היתה הירידה מאיגרא רמה לבירא עמיקתא⁷], וכמבואר באגה"ק⁸ שהפירות שע"י העלאת מ"ן היא הזריעה והנטיעה הם משובחים מאד מאד מהעולים מאליהן מכח הצומח לבדו שבארץ. ובנוגע לעבודת האדם, הנה הזריעה

טוב פ"ז ופ"ח. ה' שמיטה ויובל פ"ג הלכה

א"ב.

(6) ראה — לדוגמא: ישע"י ז', י — הובא

בספר השרשים להרד"ק ערך זרע. מלבי"ם

(התורה והמצוה) קדושים יט, כג.

(7) ע"פ לשון חז"ל — חגיגה ה, ב.

(8) סימן כ' (קלב, ב).

(1) משנה ריש מסכת ראש השנה.

(2) ראה גם לקו"ת בחוקותי מט, ד. אוה"ת

חנוכה שו, ב. סה"מ תרע"ח ע' קג ואילך.

(3) רפ"ג (ז, א).

(4) ראה רש"י ר"פ בראשית. משנה סנהדרין

לז, א. ובכ"מ.

(5) ראה — לדוגמא — רמב"ם ה' יום

(בתבואה) היא עבודה קלה בערך העבודה הנדרשת בנטיעה (באילן), כפי שרואים במוחש. ובפרטיות יותר, הנה הקושי שבעבודת האילן לגבי עבודת התבואה הוא הן מצד העבודה עצמה, שנטיעה היא עבודה קשה יותר מאשר זריעה, והן מצד ראיית פרי טוב בעמלו (שהרי העבודה היא קלה יותר כשרואה מיד את התוצאה שהרויח על ידה), שבתבואה, באה הקצירה בסמיכות זמן לזריעה, משא"כ בנוגע לנטיעה, הנה עד שתהי' צמיחת הפירות, צ"ל אריכות זמן בכלל, ובמיוחד בערך להסמיכות זמן שבין הזריעה להקצירה בנוגע לתבואה ועשבים.

וע"פ הכלל לפום צערא אגרא⁹, יובן גם טעם מעלת הצמיחה בנטיעה, שהפירות שע"י נטיעה הם באופן נעלה יותר מאשר הפירות שע"י זריעה, שהרי הצמיחה שע"י הזריעה היא באותו ענין שבו היתה הזריעה, אלא שמצד ברכת ה' הרי זה בריבוי גדול יותר, כמה פעמים ככה, ועד כמ"שי¹⁰ וימצא גו' מאה שערים (כיון שויברכהו ה'), וכמו בזריעת חטה ושעורה, שע"ז נעשית הצמיחה כמה פעמים ככה, אבל הצמיחה היא באותו סוג שבו היתה הזריעה, חטה ושעורה דוקא. משא"כ בנטיעה שעל ידה צומח אילן עושה פירות, הרי זה ענין שלא בערך לא רק בכמות, אלא גם באיכות, כיון שזורעים (לא פרי, אלא דוקא) גרעין שאינו בערך כלל בענין המתקנות והתועלת כו' לגבי הפירות שצומחים באילן, והיינו, שנוסף לכך שבצמיחת האילן יש גם גרעינים (כמו הגרעין הנזרע), הרי עיקר החידוש הוא בצמיחת הפירות, שזהו"ע שלא בערך כלל לגבי הגרעין הנזרע. ועוד זאת, שגם ריבוי הכמות שבנטיעה הוא יותר מאשר בזריעה (יותר אפילו ממאה שערים), שהרי בכל אילן עושה פרי ישנם כו"כ פירות שבכל אחד מהם ישנם כו"כ גרעינים, וכן הוא במשך כו"כ שנים, וא"כ, גם הריבוי בכמות הוא שלא בערך כלל לגבי הגרעין הנזרע, כפי שהוא ברובא דרובא של האילנות שמגרעין אחד יצמח אילן עושה פירות במשך כו"כ שנים כו'.

ועפ"ז יובן גם ברוחניות הענינים, בעבודת האדם (אדם לעמל יולד¹¹) בענין הביורורים ע"י תרי"ג מצוות [שעז"נ¹² אנכי עשיתי ארץ ואדם עלי' בראתי, בראתי בגימטריא תרי"ג¹³, שבריאית האדם היא כדי שע"י עבודתו בתרי"ג מצוות יהי' שלימות ברור הארץ וכל עניניו], שיש

(12) ישעי' מה, יב.

(9) אבות פ"ה מכ"א.

(13) מקדש מלך לזח"א רה, ב. ספר

(10) תולדות כו, יב.

השיחות תרח"ץ ע' 255. וש"נ.

(11) איוב ה, ז. וראה סנהדרין צט, ב.

בזה יש ב' זמנים (ע"ד שנת"ל החילוק שבין זריעה ונטיעה בנוגע לזמן הצמיחה, אם היא בסמיכות זמן או לאחרי אריכות זמן) הקשורים עם ב' אופני ודרכי הביוררים. דהנה¹⁴, יש אופן עבודה שהביורר נעשה תיכף ומיד, וכמו במעשה המצוות, שכאשר לוקחים דבר גשמי ומקיימים בו מצוה, הנה מיד כאשר האדם עושה את הפעולה שצריך לעשות כדי שמהדבר הגשמי יהי ענין של מצוה, כמו קלף לתפילין וצמר לציצית וכיו"ב, הרי בשעת קיום המצוה נעשה הדבר הגשמי כלי לאלקות, לו ית', בגלוי, שזהו"ע תשמישי קדושה או תשמישי מצוה¹⁵, ועד לענין של מצוה, לשון צוותא וחיבור¹⁶. ועד"ז בעבודת התפלה, שע"י דיבורי התפלה בעמדו כעבדא קמי מרי¹⁷, נעשה הגוף הגשמי של האדם המתפלל כמו עבד שעומד קמי מרי, שלכן ישנם כל פרטי הדינים¹⁸ בנוגע להנהגת הגוף בשעת התפלה, החל מברכות ק"ש וק"ש וכו'. אך ישנו אופן עבודה שרואים את התוצאות רק לאחר זמן מרובה. ובמצוות גופא הרי זה החילוק שבין מצוות עשה ומצוות לא תעשה¹⁹, שבמצוות עשה הרי זה באופן שמהקלף נעשה מיד תפילין, ומהצמר ציצית, ומגוף האדם עבד שעומד קמי מרי (כנ"ל), משא"כ במצוות לא תעשה שענינם הוא העדר העשי', הרי לא רואים את הפעולה מיד על אתר, אף שבודאי ישנה גם הפעולה שנפעלת ע"י מצוות לא תעשה, ואדרבה, מצות לא תעשה פועלת ומגעת למעלה יותר שלא בערך ממצוות עשה, כמבואר בלקו"ת פקודי בתחלתו²⁰ בענין זה שמי לעולם וזה זכרי לדור ודור²¹, דזכרי עם ו"ה בגימטריא רמ"ח, ושמי עם י"ה בגימטריא שס"ה²², שע"י שס"ה מל"ת מגיעים בבחי' י"ה שלמעלה מבחי' ו"ה שאל"י מגיעים ע"י רמ"ח מ"ע, וכידוע²³ שו"ה הם נגלות²⁴, ואילו י"ה הם הנסתרות²⁴, שזה מורה על ריחוק הערך שביניהם. וזהו גם מה שהפעולה שנעשית ע"י מצוות לא תעשה אינה נראית מיד על אתר, אבל בגלל זה ה"ה פעולה נעלית יותר, שהו"ע המשכת בחי' י"ה, למעלה מבחי' ו"ה שנמשכת ע"י מצוות עשה (ע"ד החילוק בגשמיות בין מעלת צמיחת פירות האילן לגבי צמיחת התבואה, שאינה אלא ריבוי בכמות, אבל האיכות היא באותו אופן כמו הזריעה).

14 ראה גם המשך תער"ב ח"ב ע' תשעב.
 15 ראה מגילה כו, ב. רמב"ם הל' ס"ת תרע"ח שם.
 16 פ"י ה"ג ואילך.
 17 לקו"ת בחוקותי מה, ג. ובכ"מ.
 18 ראה שבת י, א.
 19 ראה גם חנוכה שח, א. סה"מ.
 20 ג, ב ואילך.
 21 שמות ג, טו.
 22 ראה תקו"ז בהקדמה (ד, סע"ב. ה, א).
 23 ראה תקו"ז תיקון ע (קכט, א).
 24 נצבים כט, כח.
 24 צה, צו, צז.

ועד"ז יובן בנוגע לכללות החילוק בין תבואה לאילן, ובהקדם המבואר בלקוטי הש"ס מהאר"י ז"ל על מסכת שביעית בענין שדה הלבן ושדה האילן²⁵, ששדה הלבן קאי על עולם התוהו, ושדה האילן קאי על עולם התיקון. והכוונה היא לכללות ענין השדה כפי שנתתקן כבר ע"י עבודת האדם, שלא יהי' ענין של תוהו וחורבן כו', כי אם שדה שבה תלוי ישוב האדם, ע"ז שמצמחת תבואה או גם אילנות לתועלת האדם. אלא שבזה גופא, יש אופן עבודה דשדה הלבן שנשארת בבחי' תוהו לפי ערך העבודה דשדה האילן כפי שהיא בדרגת עולם התיקון בשלימותו.

ויובן ע"פ האמור לעיל (ס"ב) שלפום צערא אגרא, והיינו, שכאשר צריך לפעול ענין שלא בערך לגבי הדבר המתברר, יש צורך בעבודה וטירחא גדולה יותר, והיינו, ביטול גדול יותר, ועי"ז מגיעים לבירור נעלה ביותר. וזהו גם החילוק שבין שדה הלבן לשדה האילן²⁶, ששדה הלבן הו"ע התוהו, והיינו, שגם לאחרי שעושים מתוהו שדה, הרי זה נשאר בגדרי עולם התוהו, שבכללות ה"ה עולמות ב"ע שהם לפני התיקון [שהרי אפילו ע"י עבודת האדם מתתקנים רק פרטים וחלקים שבהם, ואילו שלימות התיקון של עולמות ב"ע תהי' רק לעתיד לבוא, משא"כ עולם האצילות שהוא עולם מתוקן], אך זוהי רק התחלת העבודה, שגם לאחרי שמברר ומזכך ומעלה כו', ה"ה עדיין עולמות ב"ע, והיינו, שהם עדיין באותו גדר המציאות כמו הדבר המתברר בעוה"ז הגשמי, שהרי כל עולמות ב"ע הם באותו סדר, ללא הפסק, פרסא ומסך, שמורה על ענין שבאין ערוך. ולאח"ז באים לעבודה נעלית יותר, שעל ידה נעשית העלי' לעולם האצילות, שזוהי עלי' שלא בערך, שהרי בין אצילות לבי"ע יש הפסק וצמצום ופרסא כו' כיון שזהו"ע שלא בערך. והענין בזה, שכל זמן שענין הבירורים הוא ע"י העבודה דבחי' יחודא תתאה, והביטול הוא רק ביטול היש²⁷, הרי זה נשאר בגדר עולמות ב"ע, ונקרא בשם תוהו, כיון שעדיין אין זה אמיתית ענין התיקון. אמנם, כאשר העבודה היא מתוך ביטול במציאות, עבודה מצד יחודא עילאה²⁷, אזי נעשית העלי' לעולם האצילות, עולם האחדות²⁸, שבו אין נתינת מקום כלל למציאות יש, שזהו ענינו של עולם התיקון לאמיתו [ועוד זאת, דכיון שניתוסף בעולם התיקון ענין שהי' תחילה בעולם התוהו, ולא רק

27) ראה קונטרס עץ החיים פ"ד. ד"ה כל המאריך באחד תרע"ח. ועוד.

28) ראה עבודת הקודש ח"א פ"ב. ובכ"מ.

25) ראה שביעית רפ"ב. וראה גם אוה"ת תולדות קמז, א. נ"ך ח"א ע' תל.

26) ראה גם המשך תער"ב שם ע' תשעג.

כפי שעולם התווה הוא לאחרי הבירור שע"י עבודת האדם, אלא גם כפי שעולם התווה הי' קודם עבודת האדם, ואח"כ מתעלה ע"י עבודת האדם לתכלית השלימות בעולמות בי"ע, שדה הלבן, ולאח"ז גם למעלה יותר, בעולם האצילות, שדה האילן, הרי בהכרח לומר שזוהי עבודה שממשיכה מבחי' שלמעלה מתווהו ותיקון, שזוהי המציאות האמיתית והשרש ומקור האמיתי של עולם התיקון כפי שהוא למעלה מתהו, שעז"נ²⁹ ואוהב את יעקב דוקא. וענין זה נכלל בלשון כתבי הארז"ל ששדה האילן קאי על עולם התיקון, אלא שזהו כפי שעולם התיקון הוא בתכלית השלימות, מצד שרשו ומקורו כו'.] וזהו גם טעם החילוק בין תבואה (שדה הלבן) לאילן, שבתבואה הנה גם לאחרי קצירתה מן השדה, יש צורך בעבודה נוספת כדי שתהא ראוי' למאכל אדם, כדאיאת בגמרא³⁰ בנוגע לחטים (שלוה באים ע"י שלימות העבודה בשדה הלבן), אדם מביא חטים חטים כוסס (בתמי'), משא"כ בפירות דשדה האילן הנה ברובא דרובא ה"ה ראויים למאכל אדם כפי שהן חיינ², ללא צורך בעבודה נוספת (והיינו, שמיד לאחרי שמשלים עבודתו, ועובר גם משך זמן הדרוש להתגלות הדבר, כדלקמן, הרי זה ראוי למאכל אדם), לפי שנמצא כבר בעולם האדם, שזהו עולם האצילות. אמנם, מצד גודל העילוי שבענין זה, יש צורך בעבודה גדולה יותר, וכמו כן יש צורך בענין של עכבה (אין ישיבה אלא לשון עכבה³¹) ימים רבים³² עד שרואים את הפירות בגלוי, והיינו, שהגילוי בעולם בכללותו יהי' בימות המשיח.

ד) **ויש** להוסיף ולבאר כל הענינים הנ"ל כפי שישנם תחילה בתורה (ורק לאח"ז נמשכים ממנה כו'). והענין בזה, דהנה ידוע שבלימוד התורה ישנו אופן ששונה פרקו מאה פעמים, ללא שינוי הטבע, וישנו אופן שמשנה טבעו ושונה פרקו מאה פעמים ואחד³³ (ואחת³⁴), והרי שינוי הטבע הוא ע"ד האמור לעיל בענין ביטול היש, שמשנה את היש ועושה ממנו אין, אבל עדיין ה"ז בדרגת עולמות בי"ע (שדה הלבן). ולאח"ז באים לדרגא נעלית יותר בלימוד התורה, שעז"נ³⁵ תען לשוני אמרתך, כמבואר בתורה אור בפרשתנו³⁶ בביאור מ"ש³⁷ וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר, שתיבת לאמר קאי על כל אחד מישראל

34 ראה הערות ותיקונים לתניא כאן.

לקו"ש חכ"ו ע' 208 הערה 45.

35 תהלים קיט, קע.

36 יתרו סז, ב ואילך.

37 יתרו כ, א.

29 מלאכי א, ב.

30 יבמות סג, א ובפרש"י.

31 פרש"י תזריע יב, ד.

32 ראה דברים א, מו.

33 ראה חגיגה ט, ב. תניא פט"ו (כא, א).

שעבודתו בלימוד התורה היא בהכנה המתאימה עד שיכול "לאמר ולדבר את כל דברי התורה מה שכבר נאמר למשה מסיני", "שאיך הדבור נעשה נפרד אצל האדם להיות יוצא מפי עצמו כאילו הוא שלו, רק כמ"ש תען לשוני אמרתך, שהתורה היא אמרתך, אלא שלשוני תען כעונה אחר האומר מה שהוא אומר", וכמו שכינה מדברת מתוך גרונו³⁸, אני המשנה המדברת בפיו³⁹, שזוהי דרגת עולם האצילות (שדה האילן).

ועוד זאת, שגם בפרטי הענינים שבתורה ישנו הענין דשדה הלבן ושדה האילן, כפי שמצינו שהתורה נמשלה הן לחטה ושעורה⁴⁰ (כמ"ש⁴¹ לכו לחמו בלחמי), והן לפירות⁴² (שנשתבחה בהם ארץ ישראל, גפן גו' ודבש⁴³), ובפרט יין וזית(שמן). והענין בזה⁴⁴, שחטה ושעורה שבתורה קאי על גליא דתורה, ויין ושמן שבתורה הו"ע רזין דרזין דאורייתא⁴⁵. והרי רק על רזין דאורייתא נאמר⁴⁶ לית תמן כו' מחלוקת כו' (ע"ד עולם האצילות, עולם האחדות), משא"כ נגלה דתורה ששייכת לעץ הדעת כו', שזוהי הדרגא דעולמות בי"ע שעליהם נאמר⁴⁷ ומשם יפרד. ומובן, שמצד גודל העילוי דרזין דאורייתא (שדה האילן) נדרשת עבודה יתירה ומשך זמן יותר, וכמארז"ל⁴⁸ אין מוסרין רוזי תורה אלא למי שלבו דואג בקרבנו, וכן שאר התנאים הדרושים ללימוד רזין דאורייתא (ועד"ז בנוגע לדרגת הלימוד דשכינה מדברת מתוך גרונו).

וכללות הענין בזה, שאצל כל אחד מישראל צ"ל הן העבודה דשדה הלבן והן העבודה דשדה האילן, הן העבודה דזריעה והן העבודה דנטיעה, אלא שהסדר בזה הוא כמו הסדר דארבעה ראשי שנים הם, שתחילה בא ר"ה הקשור עם זריעה (באחד בתשרי ר"ה כו' לירקות¹), ואח"כ בא ר"ה לאילן (בחמשה עשר בשבט). וכמודגש גם בסדר לימוד התורה, כמארז"ל⁴⁹ בן חמש שנים למקרא בן עשר למשנה בן חמש עשרה לגמרא, ורק אח"כ באים ללימוד הרזין, ולאח"ז גם רזין דרזין דאורייתא.

38) ראה זח"ג רלב, א (ברע"מ). ז, א.
 רסה, סע"א. שמור"ר פ"ג, טו. ויק"ר פ"ב, ג.
 מכילתא יתרו יח, יט.
 39) מגיד מישרים ר"פ ויקרא. ובכ"מ.
 40) ראה ערכי הכינויים (לבעל סה"ד)
 בערכם. וש"נ.
 41) משלי ט, ה. וראה לקו"ת בהר מ, ב.
 42) דב"ר פ"ז, ג. תענית ז, א. ועוד.
 43) עקב ח, ה.
 44) ראה תו"א משפטים עח, ד. הוספות
 לויחי קד, ג.
 45) ראה אמרי בינה שער הק"ש פנ"ד
 ואילן. קונטרס ענינה של תורת החסידות ס"ז
 (נדפס בספר הערכים-חב"ד ח"א ע' תשסא).
 46) זח"ג קכד, ב (ברע"מ). תניא אגה"ק
 סימן כו (קמב, א).
 47) בראשית ב, י. וראה אוה"ת בראשית
 ח"ג תעב, א. ובכ"מ.
 48) חגיגה יג, א.

ה) **אמנם** שלימות עבודת האדם היא בענין דשדה האילן דוקא, וכמובן גם ממ"ש⁵⁰ כי האדם עץ השדה, והיינו, שבשביל האדם נברא כל העולם כולו⁴, ומזה מובן שכלולים בו כל פרטי העולם, מלמטה מטה עד למעלה מעלה ביותר, מ"מ, משבחים אותו בתואר דעץ השדה (לא סתם צומח, אלא עץ השדה) דוקא, שזה מורה על הדרגא היותר נעלית בלימוד התורה, וכמובן גם מדרשת חז"ל⁵¹ על הפסוק כי האדם עץ השדה וגו', אם ת"ח הגון הוא ממנו תאכל כו' (מה עץ השדה אם עץ מאכל הוא ממנו תאכל כו' כך תלמידי חכמים אם הגון הוא מנו תאכל כו'), וכידוע הפירוש⁵² דתלמיד חכם, שהוא בטל לחכמה ותורה שלומד, כמו תלמיד הבטל לרבו, ועד שע"ז נעשה כלי לענין דתען לשוני אמרתך, אני המשנה המדברת בפ"ך, והיינו, שהלימוד שלו היא באופן דוידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר, לאמר ולדבר את כל דברי התורה מה שכבר נאמר למשה מסיני (כנ"ל ס"ד).

אך מ"מ צ"ל גם העבודה דבירור העולם כו', וכמו שהוא בעבודת האדם עצמו, שאף שמעלת האדם היא בענין המוחין והשכל, הרי התכלית היא שתהי' פעולת המוחין והשכל על המדות, ועד להפיכת מדות טבעיים למדות שכליים (וכידוע פתגם הצ"צ בשם אדה"ז והבעש"ט⁵³, דענין החסידות הוא לשנות מדותיו הטבעיים), שזה נעשה ע"י המשכת המוחין במדות. וכמודגש גם בהכנה למתן תורה ע"י ספירת העומר, שענינה הוא המשכת המוחין בפרטי המדות, כפי שכל מדה כלולה מכולן⁵⁴. ויתירה מזה, כמבואר בתו"א פרשתנו⁵⁵ על הפסוק⁵⁶ בחודש השלישי גו' ביום הזה באו מדבר סיני, דלכאורה צריך להבין ענין מעלת קבלת התורה, והלא היו כמה צדיקים שלמדו תורה כו' גם קודם שניתנה התורה, אך הענין הוא, שהחידוש דמ"ת הוא בהמשכת ונתנית התורה בעולם, החל מהענין דעוז ותושי' לאדם, עוז לנפש האלקית ותושי' לנפש הבהמית⁵⁷, ולאח"ז גם פעולת האדם בעולם, שזהו"ע מדבר סיני, שמשם ירדה שנאה לאומות העולם⁵⁸, היינו שנאה לכל ענינים

49) אבות ספ"ה.

50) שופטים כ, יט.

51) תענית ז, א (ובפרש"י). וראה לקו"ש

חכ"ד ע' 115.

52) ראה תו"א מגילת אסתר קיט, ג.

סה"מ תרפ"ט ע' 104.

53) ראה כש"ט סימן כד. לקו"ד ח"א נו,

א. סה"מ קונטרסים ח"ב שכג. ב.

54) ראה סה"מ תרנ"ה ע' קעג ואילך. ד"ה

וספרתם תשי"א (סה"מ תשי"א ע' עז ואילך).

55) יתרו סו, ג ואילך.

56) יתרו יט, א.

57) ראה תו"א שם סז, סע"א.

58) ראה שבת פט, סע"א ואילך.

שאינם מצד הקדושה. והיינו, שאע"פ שבהר סיני הי' הענין דכפה עליהם הר כגיגית⁵⁹, כמבואר בתו"א⁶⁰ שהו"ע המשכת האהבה רבה של הקב"ה לבנ"י, ומצד הענין דכמים הפנים לפנים גו'⁶¹, ה"ה גורמת את האהבה רבה של בנ"י להקב"ה, שע"ז נעשים ישראל אורייתא וקוב"ה כולהו חד⁶², הנה ביחד עם זה צ"ל גם הפעולה בעולם כו'.

וזהו גם תוכן הענין המבואר בארוכה בזהר⁶³ על התחלת הפסוק⁵⁰ כי תצור אל עיר ימים רבים וגו' כי האדם עץ השדה, שאע"פ שבעולם שמסביב יכול להיות מעמד ומצב דתצור אל עיר, ובאופן דימים רבים, מ"מ, ישנו הענין דהאדם עץ השדה, דא ת"ח (נוסף על פירוש הזהר במק"א⁶⁴ שקאי על התורה או על קוב"ה), וכדרשת רז"ל הנ"ל⁵¹ בפירוש כי ממנו תאכל, בדוגמת עץ מאכל שעושה פירות, וכפי שמפרש גם מ"ש לא תשחית את עצה גו', דקאי על הת"ח שנותן עצה לבני העיר, כיצד צ"ל הנהגת העולם וכיצד צ"ל ההנהגה עם העולם כו'. והיינו לפי שזוהי תכלית השלימות בעבודת האדם בעולמו, להיות בבחי' אילן עושה פירות כו'.

ו **וכל** זה נעשה לאחרי ההכנה ד(בחודש השלישי גו' ביום הזה באו מדבר סיני גו') ויחן שם ישראל נגד ההר⁶⁵, ויחן לשון יחיד, כמבואר בתו"א⁶⁶ כיצד נעשה הענין דויחן לשון יחיד, אף שישנם ששים ריבוא בנ"י שאין דעותיהן שוות⁶⁷, שזהו עי"ז שכולם עמדו באופן של ביטול, והביטול שלהם הי' נגד ההר, היינו, בשייכות להר סיני (וכל הענינים הקשורים בו), שזהו כבר מעין מ"ת, כמובן ממה שאומרים⁶⁸ אילו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה דיינו, כיון שע"י הקירוב להר סיני נפעלו כבר ענינים נפלאים ביותר. ועאכ"כ שלאח"ז הי' מ"ת בפועל, וירד הוי' על הר סיני⁶⁹, ואל משה אמר עלה אל הוי'⁷⁰, ונעשו ישראל אורייתא וקוב"ה כולא חד. ואז ניתן הכח לכל אחד ואחת מישראל במשך כל הדורות שיוכל להיות הענין דלאמר, היינו, שיוכלו לחזור ולומר דבר הוי' זו הלכה⁷¹ בכל מקום שבאים אליו, ויפעלו שם הענין

---

65) יתרו שם, ב.	59) שבת פח, א. ע"ז ב, ב. זח"ג קכה, א.
66) מגילת אסתר צז, ד. קכב, ג.	60) מגילת אסתר צח, ד.
67) ראה ברכות נח, רע"א. סנהדרין לח,	61) משלי כז, יט.
א. תנחומא פינחס י.	62) הובא בתניא פ"ד (ח, א) ורפכ"ג (כח,
68) הגדה של פסח.	א) בשם הזהר. וראה זח"א כד, א. לקו"ת
69) יתרו יט, כ.	נצבים מו, א. ועוד.
70) משפטים כד, א.	63) ח"ג רב, א.
71) שבת קלח, ב.	64) ח"ב ס, ב.

דהליכות עולם ל⁷², ע"י דבר הוי' זו הלכה, כדרשת רז"ל⁷³ א"ת הליכות אלא הלכות, ועד שהעולם כולו נעשה ארץ טובה ורחבה⁷⁴, ועד לגן וכרם חמר⁷⁵ (כרם המוציא יין משובח). וענין זה נעשה ע"י הבאים ישרש יעקב יציץ ופרח ישראל⁷⁶ (כהמשך הכתובים לאחרי כרם חמר ענו לה⁷⁵), דקאי על גלות מצרים ועד"ז כל הגלויות, החל מכללות ירידת הנשמה מאיגרא רמה לבירא עמיקתא⁷⁷, שזהו"ע דישרש ישראל, והכוונה בזה היא כדי שיציץ ופרח ישראל, ועד שמלאו פני תבל תנובה⁷⁶, החל מענין החטה, לכו לחמו בלחמי, ואח"כ גם ענין יין (כרם) ושמן, שזהו כללות ענין הפרדס והגן. ואז נעשה הענין דבאתי לגני אחותי כלה⁷⁷, ע"י העבודה דהיושבת בגנים⁷⁸, שזוהי העבודה במשך זמן הגלות, שכנס"י רועה בגנים של אחרים⁷⁹, ואעפ"כ היא יושבת בבתי כנסיות ובתי מדרשות⁸⁰ (כמשנ"ת במאמר שלפנ"ז⁸¹), שע"ז פועלים הענין דבאתי לגני, לגנוני⁸², כמו שהי' בתחילה שעיקר שכינה בתחתונים היתה, ואדרבה, ביתר שאת וביתר עז. ועד שנעשה הענין דישקני מנשיקות פיהו⁸³, גילוי רוזן דרוזן דאורייתא לכאו"א ע"י לימודו של משיח. ונעשה הענין דזית רענן יפה פרי תואר קרא הוי' שמך⁸⁴, והיינו, שע"י הכתישה בזמן הגלות נותן הזית רענן את שמנו⁸⁵, כתיית למאור⁸⁶ (שע"י הכתיית, כתישה, נעשה למאור), שזהו כללות הענין דנר מצוה ותורה אור⁸⁷, ע"י נר הוי' נשמת אדם⁸⁸, שמאיר את חושך הגלות, ועד שלילה כיום יאיר⁸⁹, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, בקרוב ממש.

81 ד"ה היושבת בגנים תשל"ב (תו"מ	72 חבקוק ג, ו.
סה"מ באתי לגני ח"א ע' סג).	73 סוף נדה.
82 שהש"ר רפ"ה.	74 שמות ג, ח.
83 שה"ש א, ב ובפרש"י.	75 ישע"י כז, ב (ובמצו"ד).
84 ירמי' יא. טז.	76 שם, ו. וראה תו"א שמות נג, ג ואילך.
85 ראה מנחות נג, סע"ב. שמו"ר ר"פ	77 שה"ש ה, א.
תצוה.	78 שם ח, יג.
86 תצוה כז, כ.	79 פרש"י עה"פ.
87 משלי ו, כג.	80 פרש"י שם. וראה שהש"ר עה"פ
88 שם כ, כז.	(פ"ח, יא (ב)).
89 תהלים קלט, יב.	

לעילוי נשמת

הרה"ת ר' יעקב ב"ר מאיר צבי ע"ה

סטמבלר

נפטר י"א ניסן, ה'תשי"ע

ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס על ידי בנו

הרה"ת ר' מאיר צבי וזוגתו מרת חיי' שרה

בתם ובנותיהם

חווה פרומה, מנחם מענדל, לוי יצחק, אליהו,

שניאור זלמן, שלום דובער ויעקב

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות

סטמבלר